

ENIGE OPMERKINGEN NAAR AANLEIDING VAN EEN FILM-LES

Wij hebben het genoeg gehad met de leerlingen van onze school (5-j. h.b.s.) een bezoek te brengen aan de film „Wederzijds”.

Als leraren geschiedenis hebben wij dit gezien als enige extra-uren en we hebben dan ook gretig de gelegenheid aangegrepen om, vooral in de hogere klassen aan te knopen bij hetgeen de leerlingen gezien hebben.

Uit de reacties van de leerlingen hebben we het idee gekregen dat een dergelijke film als inleiding tot een uitvoerige bespreking zeer gewaardeerd wordt. In sommige klassen werd de film vooraf toegelicht en in enige andere klassen kwam de toelichting van de leraar achteraf. In beide gevallen is het duidelijk geworden dat het zinvol zou zijn om deze film enige malen te vertonen, afgewisseld met toelichting en konfrontatie van het gebruikte leerboek.

Het is ons opgevallen dat bepaalde leerlingen naar aanleiding van de film de tekst van hun leerboek zeer nauwkeurig hebben doorgenomen omdat hun belangstelling was gewekt.

We hebben een verslag laten maken over de film en het bleek dat de film vele vragen deed opkomen en soms ook aanleiding gaf tot een scheve voorstelling. In hoeverre in dit geval de film hieraan debet was, laten we hier nu in het midden.

Het is eigenlijk een treurige zaak dat, waar vele (alle?) middelbare scholen over een kostbaar projectie-apparaat beschikken, er voor het vak geschiedenis zo weinig goede films beschikbaar zijn, die kunnen dienen als leermiddel. Hoewel de film „Wederzijds” niet bedoeld is als een onderwijsfilm, zou deze toch heel goed hiervoor kunnen gaan dienst doen.

Behalve het ontbreken van instructieve films speelt bij het inschakelen van de film bij ons onderwijs ook het probleem van de tijd een belangrijke rol. Wanneer moet een film gedraaid worden en is het economisch verantwoord om dit voor kleine groepen als een klas te doen?

Een leraar die het medium film toepast zal zelf een lijst opmaken van het beschikbare materiaal en hij komt dan terecht bij Ambassades en Voorlichtingsdiensten. Zelf hebben we in de loop der jaren een lijst samengesteld, maar het genre van deze films is, behoudens een enkele uitzondering niet altijd even geschikt.

Zou het niet mogelijk zijn dat er uit de grote voorraden filmjournaals, speciale onderwijs-instructiefilms worden samengesteld, zodat men niet, als bij sommige journaals die men kan huren het geval is, rijp en groen krijgt voorgeschoteld?

Wordt het niet tijd dat men ten bate van het geschiedenisonderwijs eens enige ordening gaat aanbrengen, in de bron - filmjournaal?

Ligt hier niet een terrein dat nog geheel braak ligt of zijn we zo slecht ingelicht dat we niet weten van de activiteiten op dit terrein?

Is het eigenlijk niet vreemd dat we zo weinig gebruik maken van het moderne

hulpmiddel - de film? Met dit hulpmiddel kunnen we in één uur enige honderden leerlingen tegelijkertijd bereiken en is dit niet een enorm voordeel?

Zou het niet overwogen kunnen worden om eens in de week of eens per maand een filmuur in te lassen voor groepen van klassen waarin om beurten bepaalde vakken aan hun trekken komen?

Wat een tijdsbesparing zou zo'n „verloren” uur geven! Maar we missen het materiaal en misschien ook de moed om wijziging aan te brengen in onze beproefde methoden.

Een gehele serie vragen waarop misschien een antwoord mogelijk is, hebben we nu de revue laten passeren. Het waren vragen die bij ons opkwamen toen we door „Wederzijds” in ons eigen vak werden bekonkurreerd. Het gevoel bekroop ons dat we eigenlijk een beetje achtergebleven zijn, dat we in de moderne maatschappij bij ons geschiedenisonderwijs niet de meest effectieve methoden toepassen.

Of is het zo dat deze vragen overbodig zijn, omdat we de fase „film” gaan overslaan en direkt overgaan in het televisie-tijdperk?

Welk een enorme mogelijkheden worden ons hier geboden om tegelijkertijd met een bepaald programma duizenden leerlingen te bereiken.

Hoeveel programma's heeft de televisie nu reeds gegeven, die zo gebruikt zouden kunnen worden als lesmateriaal, niet om de leraar te vervangen maar om hem te helpen.

We denken aan de programma's over de Bezetting en vele andere documentaires. De schooltelevisie zal het misschien mogelijk maken om de film een zinvolle plaats te geven in het onderwijs.

We wachten in spanning wat er straks op de beeldbuis zal verschijnen ter verduidelijking van onze lessen. Men zegt dat er hard aan gewerkt wordt.

Wij hebben de indruk dat het verschijnsel film bij het geschiedenisonderwijs aan de middelbare school niet zijn kansen gekregen heeft, waardoor vele kansen gemist werden.

Maar hoe staan de leraren tegenover het nieuwe medium televisie, waarbij niet verduisterd behoeft te worden. Deze verduistering was bij de film altijd zo'n probleem, want je kon dan „niets laten opschrijven”.

Zullen we het aanpassingsvermogen bezitten om dit onderwijsmiddel te integreren in ons onderwijs of verbeelden we ons dat we deze „verbeelding” niet nodig hebben?

J. Beetsma

* * *